GAZETA



Wielkiego Xięstwa

POZNAŃSKIEGO.

Nakladem Drukarni Nadwornéj *W. Dekera i Społki.* — Redaktor: *A. Wannowski.*

№ 202. W Piątek dnia 30. Sierpnia. 1839.

Wiadomości krajowe.

Z Berlina, dnia 27. Sierpnia.

JO. Xiężna Lignicka przybyła tu wczoraj.

Wiadomości zagraniczne.

Rossya.

Z Petersburga, dnia 17. Sierpnia.

(Gaz. Niemieck.) — W skutek wielkich mrozów ostatniéj zimy i przerywającéj je czasami odwilży i mokrości posąg Alexandrowski, zeszłego roku tu wystawiony, mocno już ucierpiał. Mimo doskonałéj polityry spostrzegają już u wierzchołku znaczne porysowania, tak dalece, że jeżeli następne lata podobne zrządzą spustoszenia, to przepyszne dzieło kunsztu wkrótce zniszczeniu ulegnie.

Francya.

Z Paryża, dnia 21. Sierpnia.

Król, Królowa i inni tu obecni członkowie rodziny królewskiéj dzisiaj wieczorem o 9téj godzinie na zamek Eu się udadzą. Mała flotilla, z kilku statków parowych rządowych złożona podczas obecności N. Państwa na zamku, pod Eu na kotwicy stanie.

Konstytucyonista powiada, iż była wprawdzie mowa o wysłaniu Generała Baudrand, Adjutanta Króla, do Konstantynopola, aby Sułtanowi wstąpienia jego na tron powinszować, ale kilku Ministrów tak stanowczo przeciw zamiarowi temu się oświadczyło, że go zupełnie zaniechano.

Oto wykaz sił morskich Francyi: *I.* Gotowe okręty liniowe. Okrętów pierwszéj rangi 5: „l'Ocean", „le Majestueux", „le Montebello", „le Souverain" o 120 i „le Commerce" o 110 działach. Okręt drugiéj rangi 1: „l'Hercule" o 100 działach. Okrętów trzeciéj rangi 7: „le Jena" i „le Suffren" o 90, „le Diadème", „Santi Petri", „le Neptune", „l'Algesiras" i „le Jupiter" o 86 działach. Okrętów czwartéj rangi 9: „le Nestor", „le Marengo", „le Trident", „la ville de Marseille", „le Scipion", „l'Alger", „le Triton", „la Couronne" i „le Genereux" o 82 działach. Ogółem wszystkich gotowych do wyjścia pod żagle okrętów liniowych 22. Z tych wszelako „l'Algesiras" i „le Majestueux" dopiero po zupełném uzbrojeniu pod żagle wyjść mogą, tak więc liczba w istocie gotowych okrętów liniowych 20 wynosi. *II.* Okręty liniowe, jeszcze się budujące. Okrętów pierwszéj rangi 4, drugiéj rangi 12, trzeciéj rangi 10. Z pomiędzy 4ch okrętów

liniowych pierwszego rzędu „le Friedland", „la ville de Paris" i „Louis XIV.", z liczby okrętów drugiego rzędu „le Tages", „le Jemmapes", „le Fleurus", „l'Ulm", „le Navarin", „l'Eole" i „le Duguay-Srouin", a z okrętów trzeciego rzędu „le Duguesclin", „le Bayard", „le Fontenay", „l'Achille", „l'Inflexible" i „l'Alexandre" bliskie już ukończenia. W razie potrzeby, możnaby w ciągu 3ch miesięcy przynajmniéj 17 z tych okrętów z warsztatów spuścić, któreby w połączeniu z 20 już uzbrojonemi okrętami tworzyły siłę 37 okrętów liniowych. *III.* Fregaty, w chwili obecnéj zupełnie uzbrojone. Pierwszéj rangi, o 62—60 działach, 12; drugiéj rangi, o 52—50 działach, 12; trzeciéj rangi o 46 działach, 12 i fregata o 40 działach; ogółem 37; z tych wszelako 3 potrzebują mniéj więcéj naprawy, tak dalece, że liczba fregat rzeczywiście wykończonych tylko 34 wynosi. *IV.* Budujące się fregaty. Pierwszego rzędu 9, drugiego rzędu 7, trzeciego 5, tak więc w krótkim czasie możnaby 51 fregat wystawić. Oprócz tego jeszcze gotowych do wypłynięcia 30 korwet o 30—16 działach, 49 brygów i avisobrygów o 21—10 działach, i batów kanonierskich, goelettów, kutrów, luggerów i t. d. o 8 do 4 dział, 49. *V.* Okrętów przewozowych, korwet o 800 beczkach 17, gabar o 200—560 beczkach 31, a 2 o 600 beczkach; okrętów przewozowych o 925 beczkach 3, statków parowych o 60 do 220 beczkach i o 4—6 działach 25; oprócz tego 2 statki parowe o 220 beczkach i 6 działach już r. 1839. z warsztatów spuszczono a 5 innych téjże wielkości w r. 1840. ukończonych zostanie. Tak tedy na przypadek wojny wystawić można 316 okrętów, a z liczby téj już gotowych do wyjścia pod żagle 269.

Anglia.

Z Londynu, dnia 21. Sierpnia.

Słychać, że ugody względem zaślubienia Królowéj Wiktoryi z Xięciem Albertem Sasko-Koburgskim już bliskie ukończenia. Pobyt Króla Belgijczyków, spodziewanego tu na początku przyszłego miesiąca sprawę tę całkiem załatwi.

Xiążę Ferdynand Sasko-Koburgski, ojciec Króla Portugalskiego, z familią swoją z Lizbony tu przybył i w pałacu Buckingham wysiadł.

Temi dniami rozstrzygnięto process Xiędza Stephens, osławionego wichrzyciela z Chester. Oskarzono go, że na nocném zgromadzeniu 3000 w fuzye uzbrojonych ludzi przy świetle pochodni, d. 14. Listopada r. 1838 bezprawną i do buntu wzywającą miał mowę. Generalny Prokuratorj skreślił dokładny i wierny obraz wszelkich zabiegów Stephensa, wynurzając żal swój, że mąż wykształcony, a co większa, duchowny, tak dalece się mógł zapomnieć, że do powstania zachęcał. Wezwał potem Sąd przysięgłych, żeby wyrok na niego wydał. Stephens bronił się w obszernéj mowie i usprawiedliwiał postępowanie swoje twierdzeniem, że lud tylko do obrony a w razie potrzeby do wywalczenia niezaprzeczonych praw wzywał. Wszakże Przysięgli po krótkich obradach uznali go za »winnego« i skazali go na 18 miesięczne uwięzienie.

W Manchestrze wczoraj u niejakiegoś Book, znaczną ilość amunicyi znaleziono i zabrano, oraz rozsianą między żołnierzami w wielu egzemplarzach proklamacyę, w któréj ich zachęcają, żeby się z ludem łączyli i wspólnie z nim policyantów skarcili. Okoliczność ta władzę do nowéj spowodowała czujności. Pokazało się, że zabranie 5000 sztuk broni w Chester, tylko prowizoryjnym władzy tamecznéj było środkiem; odebrano je albowiem rusznikarzom dla tego tylko, aby kartyści ich dostać nie mogli, którzy wówczas właśnie swój tak nazwany święty miesiąc zaświęcili.

Bil względem zniżenia porto od listów przyjęty został w wydziale Izby Wyższéj bez opozycyi.

Morning Chronicle utrzymuje, iż wie z dobrego źródła, że Lord Brougham wezwany został od Króla Ernesta Augusta do Hanoweru, i że uda się tam niezwłocznie w towarzystwie Lorda Lyndhurst, Hrabiego Roden i niejakiego P. William Holnies.

Xięztwo Cambridge odmówili Hrabiemu Eglington znajdowania się na turniejach, z czego wnoszą, że uroczystość ta nie będzie miała spodziewanego blasku.

Hiszpania.

Z nad granicy hiszpańskiéj.

Bajonne, d. 18. Sierpnia. — Elio jutro w 5 batalionów i z 2. działami na skoncentrowanych w Werze powstańców uderzy, jeżeli się mu dobrowolnie nie poddadzą. Tuszą sobie jednak, że się bez rozlewu krwi obejdzie. Krystyniści mimo tych wypadków ani z miejsca się nie ruszyli; zdaje się, iż czekają, dopóki niezgoda większych jeszcze w szeregach karolistów nie uczyni postępów. Don Carlos d. 16. był w St. Esteban.

Belgia.

Independant zawiera obszerny artykuł, tyczący się żądań rozmaitych narodów wynagrodzenia za straty w skutku wypadków z r. 1830. »Już od lat pięciu, mówi on, ustanowioną jest przez Izbę summa tych strat; na pierwszém miejscu jest wynagrodzenie za spa-

lone towary na składzie w Antwerpii. Lecz przedewszystkiem zachodzi pytanie, komu przypisać należy wywołanie kroków nieprzyjacielskich: Belgii czy Holandyi? Kto więc ma ponieść straty, gdyż trzeci szkodować na tém nie może? Sąto powiększéj części kupcy zagraniczni, którzy udali się pod opiekę swoich Rządów. Rząd belgijski powinien zaspokoić ich żądania, bez odwoływania się do Holandyi, zyska on przez to na zaufaniu za granicą.

Czechy.

W Gazecie Lwowskiéj z dnia 20. Sierpnia czytamy: „W skutek zezwolenia danego przez J. C. K. Mość Najwyższem postanowieniem, datowanem w Wenecyi pod dniem 7. Paźdz. 1838 roku, zawiązało się tutaj pod protektoratem Najwyższego Burgrabi, Karola Hrabi Chotek, stowarzyszenie mające się zajmować dobrem wypuszczonych z więzienia osób. — Do wód cieplickich ciągle jeszcze goście przybywają. Ostatni spis zawierał 2025 partyi, obejmujących 3413 osób. — Dnia 3. b. m. obchodzono tam urodziny Króla Jmci Pruskiego. J. K. Mość opuści Cieplice dnia 8. b. m. Między innemi były tam następujące dostojne osoby: Następca tronu Pruski, Albrecht Królewicz Pruski z małżonką, Fryderyk Królewicz Holenderski i t. d. Oprócz tego było także wielu znakomitych Rossyan."

Turcya.

Gazeta powszechna Lipska obejmuje pismo prywatne z Konstantynopola z dn. 7. Sierpnia, donoszące w brew przyrzeczeniom gazet francuzkich, co następuje: »Posłowie Anglii i Francyi w kilka dni po wyjezdzie PP. St. Anselm i Sarim Efendi, Admirałom połączonéj francuzkiéj i angielskiéj flotty, czekającéj dalszych instrukcyi pod Tenedos, dali rozkaz ażeby się do Alexandryi udali i w przypadku, gdyby flotta turecka przed przybyciem ich jeszcze od Wicekróla nie była zwróconą, gwałtem i mocą oręża ją odzyskali. Sarim Efendi wziął naturalnie z sobą otwarty rozkaz Sułtana do Mehmeda Alego, żeby flottę turecką natychmiast do Stambułu odesłał. Obaj admirałowie udają się więc w skutek zlecenia tego z 6 okrętami do brzegów Egiptu. Jeżeliby Mehmed Ali opór stawiać miał, połączone flotty wspólnie działać będą. A tak więc już teraz jawna interwencya europejska się rozpoczyna.

Chiny.

Donoszą z Cantonu, że najznamienitsi tameczni kupcy, za pośrednictwem których cała Europa z Chinami prowadziła handel, obciążeni więzami, przeprowadzani byli przed wszystkiemi faktoryami europejskiemi.

Rozmaite wiadomości.

(Koresp. Hamburski.) — Wiadomość następująca wielką w Berlinie sprawiła sensacyę. Xiążę Pückler albowiem piękne dobra swoje za przeszło 900,000 talar. Hrabiemu Renard, jednemu z najmajętniejszych magnatów monarchii pruskiéj, sprzedać miał. Niesie teraz pogłoska, że Xiążę Pückler wcale więcéj do Europy nie powróci lecz na Wschodzie osiędzie, gdzie mu protektor jego i przyjaciel Mehmed Ali oddzielne Xięstwo zakładać pomaga.

Z Węgier. — Literatura sławiańska coraz się tu bardziéj rozszerza i coraz większą znajduje publiczność. W kilku miejscach zakładają biblioteki sławiańskie. Dla pomnożenia zbieranego na cel ten funduszu, postanowili młodzi zwolennicy nauk w Lewoczu, wydać z końcem roku bieżącego Album w czesko-sławiańskiém narzeczu, pod tytułem: Gitrenka (Jutrzenka).

Literackie towarzystwo kobiet. — W dzienniku wychodzącym w Koloswarze, pod nazwą: Nemzeti Tàrsalkadó, czytamy, iż w Jassach zawiązało się towarzystwo dam młodych, które wzorowe dzieła autorów zagranicznych na język wołoski przenosić usiłują. Damy te rozpoczęły z wielką gorliwością swe prace i w części dopięły już swego zamiaru. — Pięć romansów Waltera Skotta, kilka dzieł lorda Byrona, Faust Getego, pamiętniki podróży Lamartina na Wschodzie, Szkoła starców p. Delavigne, dwie trajedyje Józefa Korzeniowskiego, tudzież innych dzieł kilka są już przetłumaczone. Hospodar wołoski, xiążę Sturdza, wielki przyjaciel literatury, wspiera piękne to przedsięwzięcie wszelkiemi sposobami, i w nagrodę za najpoprawniejsze tłumaczenie złote i srebrne medale rozdaje.

P. Vito, młody Sycylijczyk, o którego nadzwyczajnéj biegłości w rachunkach wszystkie angielskie i francuzkie wspominały dzienniki, dał dowód swego talentu w kolegium Perpigueux, w miesiącu Lipcu r. b. Prefekt i kilku innych professorów tegoż kolegium, zajmujących się szczególniéj naukami matematycznemi, znajdowali się na tém posiedzeniu. — Wszystkich zdziwiła szybkość i pewność, z jaką młody ten Sycylijczyk, nie używając pióra, z pamięci rozwiązywał najtrudniejsze zadania. Jedno z zadań było następujące: „Ile sekund upłynęło od stworzenia świata?" Drugie: „300,000 frank. dano na 4 pCt. na procent od procentu, jak wielka z tego urośnie summa po upływie lat pięciudziesiąt?" Także zadano mu wyciągnąć pier-

wiastek siódmego stopnia z liczby 101, posuwając działanie do kilku liczb dziesiętnych i t. d. Młody Vito odpowiadał na wszystkie zapytania z największą dokładnością. Ma on dopiero lat 14. Pan Camparato, jego nauczyciel, zapewnia, iż przed trzema laty jeszcze ani czytać, ani pisać nie umiał. Będąc synem ubogiego włościanina w okolicy Syrakuzy pasł trzody. Na szczęście jego poznał się z nim pan Camparato, który odkrywszy w nim talent do rachunków, zajął się jego ukształceniem. Odbywali oni razem podróże we Włoszech, Francyi i Anglii. Tą razą jadą do Lizbony, zkąd do uczonych instytutów Niemiec, Rossyi i Szwecyi się udadzą, a ztamtąd do Paryża wrócić zamyślają. Po odbytéj podróży, wyda Vito wynalezioną przez siebie metodę rachowania, a pan Camparato zaręcza, że takowa jest bardzo prosta i dla każdego zrozumiała.

Nowe urządzenie zegarów wieżowych. — Municypalność miasta Paryża na jedném z swych ostatnich posiedzeń uchwaliła, aby na wszystkich publicznych wieżach w stolicy, na których są zegary, uczynić przyrządzenie, by za pomocą takowego, każdy przechodzień nie tylko zwyczajną godzinę, ale nawet dzień tygodnia i datę miesiąca mógł rozeznać.

Kurs papierów i pieniędzy giełdy Berlińskiéj.

Dnia 27. *Sierpnia* 1839.	Stopa prC.	Na pr. kurant papierami	Na pr. kurant gotowizną
Obligi długu państwa	4	104	103½
Pr. ang. obligacye 1830. . . .	4	103⅛	102⅝
Obligi premiow handlu morsk.	—	69¾	69¼
Obligi Kurmarchii z bież. kup.	4	102½	—
Obligi tymcz. Nowéj Marchii dt.	3½	102½	—
Berlińskie obligacye miejskie .	4	104	103½
Królewieckie dito . .	4	—	—
Elblągskie dito . .	4½	—	101
Gdańskie dito w T.	—	47½	—
Zachodnio - Pr. listy zastawne .	3½	102⅝	—
Listy zast. W. X. Poznańskiego .	4	105½	—
Wschodnio - Pr. listy zastawne .	3½	103	—
Pomorskie dito . .	3½	103⅝	—
Kur- i Nowomarch. dito . .	3½	103¾	103¼
Szląskie dito . .	3½	103¼	—
Obl. zaległ. kap. i prC. Kur- i Nowéj - Marchii	—	96	—
Złoto al marco	—	215	214
Nowe dukaty	—	18½	—
Frydrychsdory	—	13 5/12	12 11/12
Inne monety złote po 5 talarów .	—	12½	12
Disconto	—	3	4

Ceny targowe w mieście Poznaniu.	Dnia 28. Sierpn. 1839. r. od Tal.	od sgr.	od fen.	do Tal.	do sgr.	do fen.
Pszenicy szefel	1	25	—	2	2	6
Zyta (star.) dt.	—	20	—	—	25	—
Zyta (śwież.) dt.	—	27	6	1	—	—
Jęczmienia dt.	—	17	6	—	20	—
Owsa dt.	—	16	—	—	18	—
Tatarki dt.	—	25	—	—	27	6
Grochu dt.	—	25	—	—	27	6
Ziemiaków dt.	—	6	—	—	7	6
Siana cetnar	—	17	—	—	19	—
Słomy kopa	4	5	—	4	7	6
Masła garniec	1	15	—	1	17	6
Spirytusu beczka	14	—	—	14	5	—